30 Δεκεμβρίου 2025

30 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΑΚΑΡΙΑ ΤΟΥ ΚΟΙΜΗΣΗ – Ο παππούς Παναής του Ιλαμιού από τη Λύση, ο Άγιος άνθρωπος που γνωρίσαμε

/ Γενικά Θέματα

Της Ζήνας Λυσάνδρου Παναγίδη
Φιλολόγου

Ο παππούς μας ο Παναής του Ιλαμιού ήταν ένας άγιος άνθρωπος ένας

κοσμοκαλόγερος, ένας άνθρωπος που ευωδίαζε και ακτινοβολούσε τη Χάρη του Θεού.

Ασφαλώς, η πρώτη φορά που τον αντίκριζες μένει ανεξίτηλα χαραγμένη στη μνήμη σου για όσο ζεις. Ένα αδύνατο, καχεκτικό ανθρωπάκι, καθισμένο σε μια πολυθρόνα, τυλιγμένο σε μια πολύχρωμη κουβέρτα από τη μέση και κάτω, με τα δάκτυλα μπλεγμένα, ή σε εγρήγορση να πλέκουν, με το παλτό του και τη σάρπα του, όλα μαύρα.

Μα σαν κοίταζες το πρόσωπό του ακτινοβολούσε τη Χάρη του Θεού. «**Ό,τι ακτινοβολεί, έχει σχέση με χαρά, με ελπίδα, με ευτυχία, με τη λαμπρότητα της ανέμελης αθωότητας**», τονίζει ο Μεσογαίας Νικόλαος. Τα άσπρα μαλλιά του πλαισίωναν ένα γελαστό πρόσωπο, μ' ένα σπινθηροβόλο και στοχαστικό βλέμμα, όλο καλοσύνη, πραότητα και ιλαρότητα, που καταύγαζε το είναι του και τον έκανε τόσο αξιαγάπητο. Μα σύγκαιρα απέπνεε μια θαυμαστή δύναμη ψυχής.

Μέσα στο προσφυγικό του σπίτι στους Αγίους Αναργύρους στη Λάρνακα, βιώσαμε τη λυσιώτικη φιλοξενία, τη χαρά, την ευφροσύνη και την αγαλλίαση που προσφέρει η επαφή με τον Θεό. Το'νιωθες ότι εκεί μέσα κατοικεί ο Θεός. Το γέλιο έβγαινε άφθονο, γάργαρο,λυτρωτικό.

Θυμάμαι και τα απόδειπνα στο σπίτι τους με λίγους καλούς φίλους. Θυμάμαι με πολλή αγάπη να καθόμαστε γύρω του και να περιμένουμε τα λόγια του που ήταν κέντρισμα στην ψυχή μας. Λόγια χαριτωμένα, λόγια ενός φωτισμένου ανθρώπου, λόγια ταπείνωσης, απλότητας, λόγια εμπειρικά από την πολύχρονη αφοσίωσή του στην Ορθόδοξη Πίστη μας. Πολλές φορές μιλούσε με παραβολές και μας νουθετούσε σαν ένας στάρετς. Κοντά του κάθε πρόβλημα φαινόταν πολύ μικρό, γιατί είχε τον τρόπο να ρίχνει βάλσαμο στις πληγές των ανθρώπων, συμπάσχοντας μαζί τους και προσευχόμενος νυχθημερόν για πολλούς συνανθρώπους μας.

Ασφαλώς, ένας άνθρωπος σαν τον παππού τον Παναή πρέπει να είχε πολλούς πειρασμούς. Πρέπει να πάλεψε πολύ για να φτάσει σε αυτά τα επίπεδα αγιότητας. Ήταν, όμως, και ο εκλεκτός της Θείας Χάριτος, ένα σκεύος εκλογής.

Γι' αυτό και εξέπεμπε αυτή τη λάμψη, ακτινοβολούσε ολόκληρος σαν μιλούσε για τον Θεό, την Παναγία, την Παναγία του της Λύσης που υπηρέτησε όσα χρόνια έζησε στη Λύση, και τους Αγίους.

Ο Γέροντας Εφραίμ, ο συμμαθητής μου από την Περιστερωνοπηγή, αναφέρει: «**Είχε αδιάλειπτη την αίσθηση της παρουσίας του θεού και αγαπούσε πολύ την Παναγία. Αυτό του δημιουργούσε μια συνεχή κατάνυξη και, συχνά, πολλά δάκρυα. Πολλές φορές ομολόγησε ότι αισθάνθηκε τη Χάρη Της. Αυτές οι εμπειρίες μας θυμίζουν ανάλογες του Οσίου Σιλουανού του**

Αθωνίτου».

Και καταλήγει ο ηγούμενος της Μονής Βατοπαιδίου: « **Η ιδιάζουσα αγάπη προς την Παναγία είναι χαρακτηριστικό όσων προχώρησαν στον δρόμο της αρετής και της τελειότητας**».

Ταυτόχρονα, θα ήθελα να προσθέσω ότι οι αρχαίοι Έλληνες συνήθιζαν να λένε: « **Οία η μορφή τοιάδε και η ψυχή**». Ακριβώς αυτή η καθαρότητα και το αγλάισμα της ψυχής του αντικαθρεφτιζόταν στο πρόσωπό του. Ήταν το φως της αγάπης και της αλήθειας, το φως της πνευματικής ομορφιάς.

Κάτι άλλο που θα ήθελα να αναφέρω είναι αυτά που είπε ο Μητροπολίτης Μόρφου Νεόφυτος σε μια συνέντευξή του στο ιστολόγιο της Μονής Βατοπαιδίου για τον παππού τον Παναή, ότι ήταν φίλοι με τον παππού Χατζηφλουρέντζο από τη Μηλιά της Αμμοχώστου, δίπλα στο Λευκόνοικο. Μάλιστα, ο Χατζηφλουρέντζος τους επισκεπτόταν, τον παππού Παναή και τον παππού Βασίλη, πηγαίνοντας για το Σταυροβούνι με το ποδήλατό του.

Και οι δυο άγιοι άνθρωποι προειδοποιούσαν τους χωριανούς τους για το κακό που θα’ ρχόταν στον τόπο μας. Ο παππούς ο Πανάης έλεγε ότι ήταν κρίμα που έκτιζαν τόσο μεγάλα σπίτια, αφού δεν θα τα χαρούν. Ιδιαίτερα για ένα σινεμά της Λύσης, που από θερινό το έκαναν χειμερινό, έλεγε σε κάποιον συγχωριανό του που μου το έλεγε, «**Εν να μας χάσει ο θεός, εν να μας χάσει!**».

Ένας άλλος δε Λυσιώτης,θυμάται ότι, όταν ήταν οκτώ χρονών, πέθανε ένα παιδί δεκαοκτώ χρονών, και όλη νύκτα τον έκλαιγαν οι γυναίκες σαν χορός αρχαίας τραγωδίας. Κάποια στιγμή,άκουσε να λένε: «Έρχεται ο Παναής του Ιλαμιού» κι όλες περίμεναν με δέος να τον δουν. Μόλις ήρθε, άρχισε να τους μιλά, και άλλαξε όλη η ατμόφαιρα. Χαμογελούσαν οι γυναίκες που πριν ολοφύρονταν, ακόμη και η χαροκαμένη μάνα.

Ο παππούς Παναής πέθανε στις 30 Δεκεμβρίου του 1989, μετά από δοκιμασία με την υγεία του, ενώ ποτέ δεν μεμψιμοίρησε για τους σωματικούς πόνους που τον ταλαιπώρησαν. Θυμόμαστε όλοι πώς ευωδίαζε όλο το σπίτι του μέχρι έξω. Εκείνη τη μέρα όλοι νιώθαμε ότι κηδεύαμε έναν άγιο, όπως είπε και ο ηγούμενος της Μονής Σταυροβουνίου.

Αυτός ήταν ο παππούς ο Παναής του Ιλαμιού. Ένας άνθρωπος που υπηρετούσε στη Λύση την εκκλησία της Παναγίας, έτρεχε να παρηγορήσει τους πενθούντες χωριανούς του, να βοηθήσει τους πάσχοντες συνανθρώπους μας με την ευρυχωρία της καρδιάς του και την γενναιοδωρία της ψυχής του. Κι ύστερα πρόσφυγας έψαλλε στην εκκλησία της Αγίας Θέκλας, λίγο έξω από τη Λάρνακα, με την ψιλή

του χαρακτηριστική φωνή.

Αναμφισβήτητα, ο παππούς μας ήταν ο ανυπόκριτος, ο ατόφιος, ο γνήσια ταπεινός, ο καθαρός, ο επιεικής με τους άλλους. Είχε από νωρίς στη ζωή του τη θεοδώρητη επιθυμία της θεώσεως. Ας θυμηθούμε και τον Άγιο Γρηγόριο τον Παλαμά που κηρύττει ότι «**Ύλη της θεώσεως είναι η καθαρότητα**».

Αναντίρρητα, η ζωή του είχε ποιότητα και ακεραιότητα. Με μετάνοια, προσευχητική καρτερία και αγόγγυστη υπομονή στον πόνο κατάφερε να αγιάσει, σύμφωνα και με την παραίνεση του Κυρίου μας: «**Εν τη υπομονή υμών κτήσασθε τας ψυχάς υμών**».

Επιπλέον, κοντά του βιώσαμε τη ζεστασιά της ανυπόκριτης, της ανυστερόβουλης αγάπης. Ήταν μια φυσιογνωμία ουράνια που μας μαγνήτιζε, μια χαρισματική προσωπικότητα. που ενσάρκωνε το ρηθέν: «**Τοις αγαπώσι τον θεόν πάντα συνεργεί εις αγαθόν».**

Αξίζει να σημειωθεί ότι στη Λύση πρωτοστάτησε μαζί με τον «κουμπάρο» του, όπως έλεγε τον αδελφό του τον Βασίλη, στην ίδρυση του Θρησκευτικού Συλλόγου, κι εκεί τελούσαν τις ακολουθίες του Αποδείπνου και των Χαιρετισμών. Πολλές οι μαθήτριές του, ενώ κάποιες από αυτές έγιναν και μοναχές, τις οποίες γνωρίσαμε στο σπίτι του, όπως και πολλούς άλλους αδελφούς, μεταξύ αυτών δε και τον Γέροντα Γαβριήλ, τον σημερινό ηγούμενο της Μονής του Αποστόλου Βαρνάβα.

Ο γέρο Παναής ήταν ο αληθινός άνθρωπος του Θεού, που όταν ήσουν κοντά του, σου μετέδιδε τη χαρά της ζωής και την ειρήνη, «**ως έχων ειρήνη**»,όπως έλεγε ο Όσιος Σεραφείμ του Σάρωφ. Ήταν, πραγματικά, ένας κοσμοκαλόγερος,μια παπαδιαμάντεια μορφή, ένας άκακος, φιλάνθρωπος και φιλόθεος άνθρωπος προσευχής.

Δεν έγινε μοναχός, όπως το ποθούσε η ψυχή του, ολημερίς, όμως, έλεγε την ευχή του Ιησού, διάβαζε και αντέγραφε με καλλιτεχνικά γράμματα από τα ιερά βιβλία κι έκανε τις ακολουθίες του. Δεν είχε ποτέ καμία σχέση με τα χρήματα, γι’ αυτό και τα γρόσια που θα έριχνε στο παγκάρι της εκκλησίας φρόντιζε να του τα δίνει η αδελφή του η Τρυφωνού.

Πόσο μου άρεσαν τα λόγια του Μοναχού Μωυσή Αγιορείτη για τον παππού τον Παναή! «**Ήταν ο λεβέντης του Θεού, ο βρακοφόρος Κύπριος. Ο τραγουδιστής του Θεού ο έκτακτος, ο νηστευτής, ο άγρυπνος, ο εγρηγορών, ο ασκητής της πόλης, ο αφιλόδοξος διδάχος, ο καλοκάγαθος παππούς.** ».

Και συνεχίζει: «**Ζούσε για τους άλλους, η εκκλησία ήταν σπίτι του και το σπίτι του εκκλησία, η Παναγία ήταν μάνα του και οι Άγιοι αδέλφια του, χόρτασε από νηστείες, πείναγε τον Θεό, μιλούσε με τον Θεό, .δεν μιλούσε και τα' λεγε όλα, μιλούσε κι αναπαυόσουν, δεν έλεγε κουβέντες στον βρόντο, τις βίωνε, έγινε μικρός κι έγινε μέγας, πλούσιος, άρχοντας, πατέρας πολύτεκνος ο άτεκνος, αληθινός άνθρωπος, αληθινός χριστιανός, ένας ακόμη όσιος του καιρού μας**».

Θα ήθελα να αναφέρω και πάλι τι έγραψε ο συμμαθητής μου Γέροντας Εφραίμ, ηγούμενος της Μονής Βατοπαιδίου, για τον παππού: «**Ένας αγιορείτης Γέροντας που τον γνώριζε, είπε μετά τον θάνατό του, ότι ο παππούς ο Παναής του εμφανίστηκε μέσα σε φως και του είπε ότι πήγε κατευθείαν στον Θεό,χωρίς να περάσει από τα τελώνια, που συνήθως ανακρίνουν τους ανθρώπους για τα τυχόν σφάλματά τους. Δείγμα κι αυτό της παρρησίας που είχε προς τον Θεό,εξαιτίας της ισάγγελης πολιτείας του**».

Επιλογικά, μαζί με όλα τα πνευματικά του παιδιά νιώθω ότι ορφανέψαμε, αλλά είμαστε σίγουροι ότι με την παρρησία που έχει προς στον Θεό θα προσεύχεται και θα παρακαλεί για μας και τη σωτηρία της ψυχής μας. Πάντως, σας εξομολογούμαι ότι σχεδόν καθημερινά προσεύχομαι στον παππού τον Παναή για την οικογένειά μου και για όσους αγαπώ,και είναι η μεγάλη μου παρηγοριά στο ταξίδι της ζωής.

Ας έχουμε την ευχή του,και αιωνία ας είναι η μνήμη του. Εμείς θα τον θυμόμαστε όσο ζούμε, και θα κατέχει πάντα μια ξέχωρη θέση στην καρδιά μας. Είθε να ζήσουμε την ώρα της αγιοκατάταξής του από την Εκκλησία μας!

Ας έχουμε την ευλογία του!